

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 2/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Dudíťa, Libora Duľu (sudca spravodajca), Miroslava Duriša, Rastislava Kašáka, Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade ustanovenia § 6 ods. 4 písm. b) v časti slov „písm. a), ak je disciplinárne obvineným prokurátor“, ustanovení § 9 ods. 1 písm. a) a § 10 ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) s čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

Návrh **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 13. januára 2023 doručený návrh Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší správny súd“ alebo „navrhovateľ“) zastúpeného predsedom disciplinárneho senátu Michalom Novotným na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade ustanovenia § 6 ods. 4 písm. b) v časti slov „písm. a), ak je disciplinárne obvineným prokurátor“, ustanovení § 9 ods. 1 písm. a) a § 10 ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) s čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

2. Najvyšší správny súd rozhoduje o disciplinárnom návrhu prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajský prokurátor“), ktorý kladie za vinu disciplinárne obvinenej [REDACTED], prokurátorke Okresnej prokuratúry Bratislava IV, že ako dozorujúca prokurátorka nepodala obžalobu v lehote ustanovenej v § 76 ods. 2 Trestného poriadku,

a tak súd musel obžalovaného prepustiť na slobodu. Krajský prokurátor kvalifikoval tento skutok ako disciplinárne previnenie v zmysle § 188 ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokurátoroch“).

3. V zmysle § 6 disciplinárneho súdneho poriadku by mal najvyšší správny súd o disciplinárnej zodpovednosti obvinenej prokurátorky rozhodnúť v disciplinárnom senáte, ktorý pozostáva aj z dvoch prísediacich ustanovených spomedzi prokurátorov zvolených Radou prokurátorov Slovenskej republiky (ďalej len „rada prokurátorov“). Disciplinárny senát nadobudol pochybnosti, či takéto zloženie senátu zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Argumentácia navrhovateľa

4. Navrhovateľ zdôrazňuje, že rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sa stalo výkonom súdnictva (súdnej moci) všeobecným súdom, a preto zloženie disciplinárneho senátu musí zaručovať jeho nestrannosť a nezávislosť garantovanú v čl. 141 ods. 1 ústavy, ktorá napokon vyplýva aj z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nezávislosť a nestrannosť súdov v sebe zahŕňa rozhodovanie bez akýchkoľvek právnych a faktických vplyvov na výkon ich právomoci a tiež vylúčenie ich podriadenosti.

5. Podľa § 5 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku sa na výkone právomoci najvyššieho správneho súdu podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy nepodieľajú len sudcovia, ale aj prísediaci sudcovia z radov občanov, čo nemožno vylúčiť ani pri rozhodovaní najvyššieho správneho súdu o disciplinárnej zodpovednosti. Ak by prísediaci sudcovia trpeli nedostatkom nezávislosti alebo nestrannosti, mohol by tým trpieť celý disciplinárny senát, čo by znamenalo, že vo veciach uvedených podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy by nevykonával súdnictvo nezávislý a nestranný súd.

6. Podľa § 9 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku sa databázy prísediacich sudcov vytvárajú z a) prokurátorov zvolených radou prokurátorov, b) súdnych exekútorov zvolených prezídiom Slovenskej komory exekútorov, c) notárov zvolených prezídiom Notárskej komory Slovenskej republiky, d) iných osôb zvolených súdnou radou. Prísediaci sa určujú náhodným výberom zásadne z radov tej profesijnej skupiny, ktorej súčasťou je disciplinárne obvinený (s výnimkou konania proti sudcom).

7. Kým pri prísediacich sudcoch v disciplinárnych senátoch z radov exekútorov, notárov či iných osôb nemožno podľa navrhovateľa mať pochybnosti o ich nestrannosti a nezávislosti, keďže orgán, ktorý ich zvolil, nie je oprávnený dávať im akékoľvek pokyny alebo ovplyvňovať výkon ich činnosti, u prísediacich sudcov z radov prokurátorov také pochybnosti vylúčiť nemožno. Členovia rady prokurátorov, ako aj samotní prísediaci sudcovia sú prokurátori, teda osoby v jednotnom služobnom pomere prokurátorov, pre ktorý je charakteristická podriadenosť. Podľa § 26 ods. 1 písm. a) zákona o prokurátoroch je jednou zo základných povinností prokurátora plniť úlohy a pokyny uložené nadriadeným prokurátorom, ak bol s nimi riadne oboznámený; ich splnenie je povinný odmietnuť, ak by ich splnením spáchal trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo disciplinárne previnenie. Nadriadeným prokurátorom je vždy generálny prokurátor Slovenskej

republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorý je pri výkone svojej funkcie spoločne nadriadeným členom rady prokurátorov a nimi zvoleným prísediacim sudcom, ako aj disciplinárne obvinenému prokurátorovi.

8. Podľa názoru navrhovateľa zaradenie prokurátorov – prísediacich disciplinárnych senátov do služobných vzťahov v prokuratúre a ich podriadenie generálnemu prokurátorovi, ktorý môže byť navrhovateľom disciplinárneho konania a ktorému sú rovnako podriadení všetci ostatní navrhovatelia, predstavuje riziko tlaku na prokurátora, ktoré je spôsobilé vyvolať pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti súdu v konaní a rozhodovaní disciplinárneho senátu vo veciach, v ktorých je disciplinárne obvineným sám prokurátor. Tento nedostatok je systémový a vyplýva z právnej úpravy, ktorá za prísediacich v týchto prípadoch umožňuje ustanoviť len prokurátorov, ktorí v služobných veciach vždy podliehajú generálnemu prokurátorovi.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

9. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy rozhoduje ústavný súd o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

10. Podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh súd.

11. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

12. Podľa § 74 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas národná rada a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, môže podať súd v súvislosti s prejednávanou vecou.

13. Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd zistil, že navrhovateľ podal návrh ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy. V konaní je najvyšší správny súd podľa § 35 ods. 2 zákona o ústavnom súde zastúpený predsedom príslušného senátu, ktorý návrh na začatie konania inicioval.

14. K návrhu na začatie konania navrhovateľ priložil aj svoje uznesenie č. k. 31 D 23/2022-158 z 19. decembra 2022 (právoplatné 19. decembra 2022), ktorým prerušil disciplinárne konanie. Tým bolo preukázané splnenie procesnej podmienky nevyhnutnej na začatie konania o súlade právnych predpisov na návrh všeobecného súdu vyplývajúcej z čl. 144 ods. 2 ústavy, spočívajúcej v právoplatnom prerušení dotknutého konania pred všeobecným súdom (PL. ÚS 39/2014).

15. Návrh na začatie konania spĺňa požiadavky podľa § 39, všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania podľa § 43, ako aj požiadavky pre návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa § 75 zákona o ústavnom súde. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že predmetný

návrh má náležitosti ustanovené zákonom. Návrh na začatie konania nie je neprípustný podľa § 55 zákona o ústavnom súde.

16. Najvyšší správny súd v návrhu na začatie konania preukázal, že v predmetnom konaní je potrebné použiť všeobecne záväzný právny predpis (napadnuté zákonné právne normy), ktorého nesúlad s ústavou je uplatnený v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (podmienka čl. 144 ods. 2 ústavy). Rozhodnutie vo veci nebude mať len hypotetický rozmer a prípadný derogačný nález má potenciál ovplyvniť meritórne rozhodnutie všeobecného súdu (PL. ÚS 1/2018). Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd dospel k záveru, že návrh je potrebné prijať na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2023

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky